# מגנזי המלך

עובדות מוכיחין, שסיפר רבינו בנועם שיחין, בסעודתא דחקל תפיחין

**פרשת שמיני תשפ"ב לפ"ק**
**| גליון ל"ט |**


### סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

# הגה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע (ב)

יומא דהילולא קדישא כ"א אדר

דער רבי ר' זושא האט פארשפרייט חסידות אין אוקריינא, און דער רבי ר' אלימלך איז געוואנגען קיין גאליציע - אין ליזענסק, און פון דארט האט ער משפיע געווען מגודל קדושתו פאר די גאנצע וועלט, וואס די השפעה איז געבליבן עד היום הזה. דער הייליגער רבי ר' אלימלך האט אנגעצינדן א פייער פון חסידות, וואו עס איז דא חסיד'שע אידן קומט דאס פונעם רבי ר' אלימלך. און דאס וואס א איד איז היינט ערליך, ער דאוונט און ער לערנט, דאס איז אלעס אין זכות פונעם הייליגן רבי'ן ר' אלימלך, זיין כח הקדושה דאס שיינט המאיר לארץ ולדרים - דאס האט געשיינט בשעתו, ער האט אראפגעברענגט אזא אור הקדושה וואס עס שיינט עד היום הזה, ס'קומט אן צו יעדן איינעם, אור קדושתו דאס קומט אן צו יעדן איד דאס פלאמט אים אויף, דאס וואס אים אויף, א איד האט אין זיך חמימות, ער האט אין זיך וואס אין זיך יראת שמים, דאס איז אלעס דאס פייער דאס לעכטיגקייט פונעם הייליגן רבי ר' אלימלך.

*

פאר ער איז געווארן מפורסם, איז ער אנגעקומען אמאל אין א שטאט און ער האט זיך געוואנדען צום פרנס אז ער וויל האלטן א דרשה, וויבאלד ער איז נישט געווען באקאנט האט ער אים נישט געגעבן רשות, אבער ווען ער האט זייער מפציר געווען האט מען מודיע געווען אין שטאט אז א געוויסע מגיד גייט זאגן א דרשה.

צו דער באשטימטע צייט איז געווען א אנגעזאמעלטע עולם אין שול, און רבי ר' אלימלך גייט ארויף אויף די בימה, און קוקט זיך אום אויפן עולם און זאגט גארנישט, די צייט גייט פארבי, און ער שטייט אזוי אן זאגענדיג א ווארט, נאר בליקט ארום איבער די גאנצע שול, דער עולם דארט איז ארויס פון די כלים, דאס הייסט סתם אזוי אפגע'חוזק'ט פון א ציבור, און עס האט זיך געהערט צווישן-רופן אז ער זאל אנהויבן, האט ער זיך אנגערופן איך שפיר א ריח של עבירה אין שטאט, מער האט נישט אויסגעפעלט, נישט נאר ער האט גארנישט געזאגט, באשולדיגט ער נאך די שטאט פון לויטער ערליכע אידן אין א ריח של עבירה.

מען האט אים אראפ געפירט פון די בימה ארויס פון שול, און דארט האט מען אים געוואלט אנשלאגן, ער האט זיך געזומען לויפן איבער די גאסן, און נאך אים דער אנגערייצטער עולם, ביז ער איז אנגעקומען ביים עק שטאט, דארט איז געווען א חורבה א פארלאזט פלאץ און ער איז אהין אריינגעלאפן און דער עולם נאך אים, דארט אינעווייניג האט מען זיר איבערגעצייגט אז די פארלאזטע חורבה איז געווען א פלאץ ווי געמיינע יונגען פון שטאט פלעגן זיך טרעפן, און איצט האט מען פארשטאנען וואס דער צדיק האט געשמעקט וואס קיינער האט נישט געוואוסט.

*

**א ענליכע מעשה איז געווען אין ניקלשבורג, דער רבי ר' שמעלקא האט געהאט אסאך עגמת נפש אין ניקלשבורג פון די שטאט מענטשן, ער האט עהאט גרויסע רדיפות, זיי האבן אים נישט משיג געווען. איז דער רבי ר' אלימלך** (הה"ק בעל נועם אלימלך מליזענסק זי"ע) **אמאל געקומען פון ליזענסק קיין ניקלשבורג איהם צו העלפן.**[1]

---

1 ונעתיק כאן את תוכן הסיפור בשלימותו כפי המובא בס' שארית ברוך (שם): הרבי ר' שמעלקי מניקלשבורג זצ"ל היה לו איזו מחלוקת מן הבע"ב דהעיר, וטענתם ותרעומתם הי' שאין יכולים למצוא להם זמן לדבר עמו על שום ענין הן יחיד והן רבים, כי לא הי' פסק פומי' מגירסא פשוטו כמשמעו, וכידוע שהי' דרכו להוכיח את אחיו בעל הפלאה זצללה"ה שהיו לומדים שניהם יחד, וכאשר עייפו מרוב גרסתם היה ההפלאה לוקח כר לישון עליה, ואחיו היה מוכיחו : היתכן אם יש לך עוד כח לילך ליקח כר לראשך הלא בההוא כוח יכול ללמוד עוד דף גמרא, אך אם נופלת על אדם שינה פתאום ויושן מה ביכולתו לעשות, הלא בשד ודם הוא והשינה אונסו, אבל לילך ליקח כר לישון חס הוא על ביטול הזמן ההוא, וכן הי' מנהגו בקודש שלא הלך בשום פעם לישון רק כשהיתה נופלת עליו תרדימת השינה באמצע הלימוד, אף גם באמצע התפילה אנסתו להתנמנם, והי' מנהגו שהי' מתפלל בכל יום ויום תפלת שחרית עם הוותיקין בהנץ החמה, והי' בעצמו הש"ץ, וכמה פעמים איתרמי שנפל עליו כח השינה פתאום באמצע התפילה בהיותו עומד כש"ץ.

ודין גרמא שהיו לו הרבה מתנגדים עליו, אם שהיתה עיר ניקלשבורג באותן הימים עיר מלאה סופרים ות"ח מופלגי תורה, עכ"ז לא היתה להם השגה בדרך רבם אשר הוא הוא הדרך אשר ישכון בו אור התורה והעבודה, ועי"ז היתה לו מחלוקת גדולה מן הבעה"ב, עד שנגלה להרבי ר' אלימלך שילך לניקלשבורג ויעשה שלו' בין הרבי ר' שמעלקי ובין הקהל, והלך הרבי ר' אלימלך לשם, ומעט קודם לעיר ניקלשבורג ראה הרבי ר"א כי נער אחד בא לקראתו במרוצה, וקרא אותו אליו וא"ל בזה"ל : אינגעלי וויא לויפסט דו, והשיב לו הנער ההוא: שמעתי אז דער אידישער מיילעך [מלך] קומט, לויף איך עהם אקעגן, וא"ל: בא הנה, ולקח אותו על העגלה שלו, והנער ההוא הי' מתגולל אז בביהמ"ד של הרבי ר' שמעלקי, ואח"כ הי' נקרא בשמו ר' שמעון דייטש או ר' שמעון נאדערבערגער, והי' אח"כ מפורסם בצדקתו ויראתו.

וכאשר בא הרבי ר' אלימלך לשם לא אמר כלל על מה ולמה בא, רק דרש ברבים בחריפות ופילפול י"ב או י"ג דרשות, עד שהראה לפני הבעה"ב גודל חריפותו בנגלה פשוטו כמשמעו, ועי"ז הרגיש בעצמו והבין שכבר סרים למשמעתו לכל אשר יאמר להם, והתחיל לדבר ולהרבות בשבחו של הרבי ר' שמעלקי, והסביר להם אשר טועים א"ע בו לגמרי, וכל מה שהם חושבים לו לחסרון, אדרבה זאת מעלתו בעבודת השי"ת וכדומה. ועי"ש הסיפור באריכות נפלאה.



כל הזכויות שמורות ©

האט דער רבי ר' אלימלך דערציילט פארן רבי ר' שמעלקא א מעשה, דער קייסער איז אמאל געפארן - און אז דער קייסער פארט נעמט ער מיט א גאנצע פמליא, און אויך דעם קייסער'ס דאקטער איז מיטגעפארן צוזאמען מיט זיי - אונטערוועגנס זענען זיי דורך געפארן עפעס א דארף, און זיי האבן זיך אפגעשטעלט זיך אפצורוהען.

דארט איז געווען איינער וואס איז נישט געזונט געווען, האט איינער זיך אנגערופן, אז דער קייסער איז דא דורך געפארן האט ער דאך מיט זיך זיין דאקטער, זאל מען בעטן אז דער קייסער'ס דאקטער זאל איהם היילן, "דער קייסער'ס דאקטער איז דאך א גוטער דאקטער", איז מען אריבער געגאנגען צום קייסער פרעגן אויב מ'קען נעמען דעם דאקטער, זאגט ער יא, זייער גערן, כ'מוז דאך במילא ווארטן ביז מ'גיט צו עסן פאר די פערד.

דער דאקטער איז געגאנגען און באהאנדלט דעם חולה און פארשריבן א רעצעפט פאר א מעדעצין, דער חולה האט גענומען די מעדעצין און ס'האט נישט געהיילט, האט מען אנגעהויבן צו זאגן אז דעם קייסער'ס דאקטער טויג נישט, ער גיט א רעצעפט און ס'היילט נישט, האט איינער געזאגט, דעם קייסער'ס דאקטער טויג גאנץ גוט, נאר די זאך איז אז ער איז צוגעווואוינט צו היילן איידעלע מענטשן וואס עסן נארמאלע מאכלים, אבער די פויערן וואס עסן אנדערש און שלאפן אנדערש, אוודאי אז זיינע רעצעפטן העלפן נישט פאר זיי.

האט ער געזאגט, ווי קען זיין אז רבי ר' שמעלקא איז דא און ער זאגט און ער בעט און ס'טוהט נישט אויף, וועט מען זאגן אז דעם קייסער'ס דאקטער טויג נישט, זאגט ער ניין, דאס זענען פראסטע מענטשן איז אוודאי אז דער קייסער'ס רעצעפטן טויגן נישט פאר זיי, אזוי האט דער רבי ר' אלימלך געזאגט (הסביר הדבר בדרך משל שלפי גודל מדריגותיו וקדושתו של הרה"ק הרבי ר' שמעלקא זי"ע אינו יכול לרפאות ברפואת הנפש את בני עירו מגודל שפלותם).

וועו דער רבי ר' אלימלך איז געווען דארט אין ניקלשבורג האט ער געזאגט א דרשה, און ער האט זייער שארף געריידט אז ס'טויג נישט זייער וועג, און צום סוף האט ער אויסגעפירט "איך שמעק א ריח פון עבירה", די מענטשן פון די שטאט האבן זיך זייער שטארק באליידיגט, האט מען איהם ארויס געווארפן פון שטאט, און נישט נאר אז מ'האט איהם ארויס געווארפן, נאר מ'האט איהם נאך ארוס באגלייט און נאכגעלאפן, מ'זאל זעהן זיכער אז ער גייט זיך אוועק פון שטאט.

וועו דער רבי ר' אלימלך איז אוועק געפארן פון ניקלשבורג, האט ער געהערט א כרוז, "ווייל ער האט מהנה געווען דעם רבי ר' שמעלקא, איז וועמען ער וועט בענטשן אין דעם טאג וועט מקויים ווערן די ברכה...", אזא מתנה טובה האט ער באקומען...

דער רבי ר' אלימלך איז דאך געגאנגען אונטער וועגנס, האט ער געזוכט איינעם צו בענטשן, אבער קיינער איז נישטא, ער גייט און ער גייט אבער ער זעהט נישט קיינעם, באלד איז שוין עבור כי פנה יום... ענדליך זעהט ער שוין פונדערווייטנס א אידענע, האט ער זיך זייער געפריידט אז ער קען שוין איינעם בענטשן, איז ער צוגעגאנגען צו איר, און וועו זי האט דאס געזען, האט זי זיך זייער דערשראקן, און האט אנגעהויבן צו גיין ווייטער, און ער האט זיך צוגעאיילט און ער איז איר נאכגעגאנגען, צום סוף האט ער איר דערגרייכט, און ער האט איר געבענטשט מיט עשירות, ס'איז איבעריג צו זאגן אז די ברכה איז מקוים געווארן און זי איז געווארן זייער רייך, איר מאן האט נישט געוואוסט ווער ס'האט זיי געגעבן די ברכה.

דער רבי ר' אלימלך איז אהיים געפארן קיין ליזענסק, און לימים איז דער רבי ר' אלימלך ארום געפארן, האט מען איהם געזאגט אז ס'איז דא א איד א גרויסער עושר וואס טיילט אסאך צדקה, איז ער אריבער געפארן אהין - יעצט איז שוין געקומען דער רבי ר' אלימלך וועו ער איז געווען באוואוסט - דער איד האט איהם אויפגענומען און מכבד געווען, אינמיטן איז די באלעבאסטע ארייגעקומען לכבוד רבי ר' אלימלך, האט זי אנגעקוקט דעם רבי ר' אלימלך און זי האט איהם דערקענט אז דאס איז דער מענטש וואס האט איר דעמאלטס געבענטשט, האט זי זיך דערשראקן, זי האט מורא געהאט אז ער איז צוריק געקומען אוועק נעמען די ברכה...

האט דער רבי ר' אלימלך געזאגט, אז ער האט זיי געבענטשט מיט עשירות, און ער זעהט אז ס'איז מקוים געווארן די ברכה, און ער איז עס נישט געקומען אוועק נעמען, אבער זיי זאלן ווייטער טיילן צדקה.

וועו דער רבי ר' אלימלך איז דארט געווען, האט דער רבי ר' אלימלך איינגע'טענה'ט מיטן רבי ר' שמעלקא אז ער זאל זיך לייגן אין בעט,[2] האט ער צוליב דעם רבי ר' אלימלך מסכים געווען, און ער האט זיך געלייגט אין בעט, דעם אנדערן טאג, וועו ער האט געדאוונט האט ער געפילט אזא מין בהירות, האט דער רבי ר' אלימלך געזאגט 'נו, זעהט איר ווי גוט ס'איז', האט דער רבי ר' שמעלקא געזאגט 'אבער ס'איז נישט כדאי'.[3]

*

כ'האב געהערט אז ס'איז געווען א עושר וואס איז געפארן מיט א וואגן צום רבי ר' אלימלך, און אויפן וועג זעהט ער א יונגערמאן וואס גייט, האט ער זיך אפגעשטעלט און אים געפרעגט 'וואו גייט ער?', האט ער געענטפערט אז ער גייט קיין ליזענסק, האט דער עושר געזאגט 'איך פאר אויך קיין ליזענסק, איך קען דיך מיטנעמען', איז דער יונגערמאן ארויף אויפן וואגן, און דאס איז געווען רבי דוד לעלובער.[4]

ער איז דאך געווען א עושר, האט ער אים געטשעפעט 'יונגערמאן, איר האט נישט וואס צוטוהן', א גאנצן וועג האט ער אים סיקירט.

למעשה וועו ער איז אנגעקומען קיין ליזענסק, איז דער עושר אוועק געגאנגען אין די אכסניא, און וועו ער איז געווען גרייט איז ער געגאנגען צום רבי ר' אלימלך, זאגט מען אים דארט אז די טיהר איז פארשלאסן און מ'קען נישט אריינגיין, נו, מוז ער וווארטן, א שעה איז געווען פארשלאסן די טיהר, שפעטער זעהט ער אז דער יונגערמאן קומט ארויס, איז ער געבליבן איבערראשט

---

2 ועיי' בס' הישר והטוב (אות ל"ח) שהרה"ק מליסקא סיפר שהרה"ק הרבי ר' שמעלקא לא שכב מעולם על המיטה רק על כסאו.

אגב, עיי' באשל אברהם (או"ח סי' א') שכתב וז"ל: שמעתי מ"מ משה נ"י האב"ד דק"ק האברטין יצ"ו שאמר בשם הגאון אב"ד דק"ק ניקלשבורג יצ"ו מו"ה שמואל שמעלקא ע"ה המפורסם בשם טוב, שהרמז ישנתי אז ינוח לי שכתוב בבאר היטב (או"ח סימן א' סק"ו) לגבי שינה ח' שעות, היינו ח' שעות בתוך ב' מעת לעת, כן יש לפרש הרמז על פי מדת חסידות, ורמז לזה ינוח לי' שאחר שינה ח' שעות, יושאר מ' שעות מהב' מעת לעת לנייחא דעבודת השי"ת כמספר ל"י.

3 ועי' עוד בס' שארית ברוך (שם): שוב הלך אל הרבי ר' שמעלקא והוכיח אותו, עד שפעל אצלו שבלילה ההוא יהי' ישן במטה כאורח כל ארעא, ולמחר בבוקר השכם כשהתפלל הרבי ר' שמעלקא לפני התיבה כמנהגו בכל יום היתה התפלה בהתלהבות גדולה ונוראה מאד, מה שלא ראו ולא שמעו ממנו מעולם, והרבי ר' אלימלך לא התפלל עמו ביחד, רק בעל האכסניא שלו התפלל עם הרבי ר' שמעלקא בכל יום, וכאשר בא הבעל אכסניא לביתו מהתפילה אמר להרבי ר"א בזה"ל: אונזער רבי האט דא הינט געדאוונט וואס מען האט דא אזויא נישט געהערט!, והבין הרבי ר"א שזאת גרם מחמת שהי' ישן בלילה כאורח כל ארעא, והלך תיכף להרבי ר"ש, וכאשר בא אליו א"ל הרבי ר"ש בזה"ל: גיט איז עס טאקע, נאר מער וועלן מיר אייך נישט פאלגען, ואח"כ קירב הרבי ר' אלימלך את דעתם זה לזה, ועשה שלו' ביניהם, ונסע לו משם.

4 עיין בספר מגדל דוד (אות מח) שמביא עובדא מנסיעתו הראשונה לליזענסק וז"ל: הרה"ק מוהרר"ד רצה לנסוע ליזענסק להרה"ק הרב ר' אלימלך זצ"ל, וקודם הליכתו עשה לעצמו סיגופים גדולים עד למאד. [ובשם הרה"ג הקדוש בעל חידושי הרי"מ זצ"ל שמעתי עוד שאמר שכשהיה בן כח שנים כבר גמר כל הש"ס י"ד פעמים].

והנה כשראה הרה"ק הר"א שהולך אליו, א"ל למשמשו שלא יתן אותו ליכנס אליו, כי רצה שיכנס בלבו מדת ענוה, ולאחר כל הסיגופים ידע שעדיין לא עשה כלום, וכן עשה המשמש, וזה היה בעש"ק, בליל שב"ק אמר לנפשו אם הרבי אינו מניח אותי לשמוע ד"ת ממנו פנים אל פנים, הבה אלך אחרי החלון ואפשר ששם אשמע ד"ת, אבל הרר"א לא אמר אז ד"ת, גם בשב"ק לא אמר ד"ת, ובמוש"ק הלך לאיזה אופה ונתן לו חתיכת לחם קטנה, וגם הרשה אותו לשכוב על התנור, כששכב שם אמר לנפשו הלא אחר כל הסיגופים שעשיתי עד הנה אי אפשר לעשות ולשנותם עוד הפעם, ובאם עדיין אין הצדיק רוצה ליתן לי שלום, אם כן הלא טוב מותי מחיי, והרבה לדבר דברים כעין אלו, ובקש רחמים מהשי"ת שיקח מאתו את נשמתו והתמוגג כל כך ביגונו עד שנחלש לבו לגמרי ונטה למות. הרה"ק רר"א הרגיש זאת ברוח קדשו ושלח את משמשו אחריו לקרוא אותו שיבא לפניו, וכשבא אליו נתן לו שלום בשמחה עצומה, ומני אז והלאה נעשה מתלמידיו המובהקים זיע"א.


כל הזכויות שמורות ©

״א שעה צו זיצן ביים רבי ר׳ אלימלך...!״, דער איד איז אויך אריין געגאנגען זיך געזעגענען.

ווען ער איז ארויס געקומען זאגט ער פארן יונגערמאן ״איך קען דיך צוריק נעמען, האט ער געזאגט ״ניין, א גרויסן יישר כח, איך בלייב נאך דא א שטיקל צייט, אבער א יישר כח פארן ברענגען״, און זאגט אים, ״ווען איר פארט אהיים, און איר וועט הערן עפעס א קול, זאלט איר נאכגיין נאך דעם קול״.

בקיצור, ער איז אהיים געפארן, און אויפן וועג אהיים, האט ער געהערט עפעס א קול, האט ער זיך אפגעשטעלט, און האט געזעהן ווי איינער איז אריינגעפאלן, און זיך געהאלטן ביים דערטרענקען, און האט אים ארויס געראטעוועט.

בקיצור, דארט איז געווען א גרויסער פריץ, און ער האט אים אפגעראטעוועט, און ער האט אים אויפגעגעבן א גרויסער יישר כח, און האט אים געזאגט ״איך בין א גרויסער פריץ, איך געב דיר מיין קארטל, טאמער דו דארפסט עפעס האבן, וועסטו זיך קענען וועגן צו מיר״, דער איד איז אהיים געפארן, און די געשעפטן האבן אים אנגעהויבן צו גיין מטה מטה, ער האט פארקויפט דאס און פארקויפט יענס, ביז ער איז געווארן פשוט א גשלט-גייער, ער איז געגאנגען מיט די חברה ארימעלייט פון שטעטל צו שטעטל, איינמאל ווער איז אדורך געגאנגען מיט די ארימעלייט, איז אדורך געפארן א גרויסע שיינע וואגן מיט א גרויסער פריץ, און אלע האבן זיך געשטעלט בעטן פונעם פריץ, זיי האבן זיך אויסגעטוהן די הוט אזוי ווי ס׳איז געווען בימים ההם, און דער פריץ איז אדורך, און ער שטעלט אים אפ און פרעגט אים ווער ער איז, און אים געהייסן אריינקומען אין וואגן, ער האט זיך אזוי דערשראקן ווער ווייסט וואס גייט דער פריץ וועלן פון אים, בקיצור, ער האט אויסגעפרעגט ווער ער איז, דו ביזסט נישט דער וואס האט דעמאלטס דארט און דארט געווינען, זאגט ער ״א, ס׳איז געווען דער פריץ וואס ער האט אים געראטעוועט, און ער פרעגט אים ״וואס טוהסטו מיט די ארימעלייט, דו ביזסט דאך געווען א בעל בית״ישער מענטש״, האט ער געזאגט אז די מזל איז נתגלגל געווארן אזוי, האט דער פריץ אים געזאגט ״איך וועל דיר געבן א סכום געלט, און גיי האנדל״, ביז ער האט אים צוריק געשטעלט אויף די פוס, און איז געווארן צוריק א עושר.

דעמאלטס האט ער געהערט אז ס׳איז דא א רבי רבי דוד׳ל לעלובער, האט ער געטראכט אז ער וועט פארן, און ער איז אריינגעקומען און זיך געזעגנט מיט א קוויטל, רבי דוד׳ל לעלובער האט אים דערקענט, און דער עושר האט אים אבער נישט דערקענט אז ער איז דער יונגערמאן וואס ער האט מיטגענומען מיט זיין וואגן, און רבי דוד׳ל לעלובער פרעגט אים ״דו דערקענסט מיר? איך בין דער יונגערמאן וועמען איך האט אים דעמאלטס געטראגן״, און האט אים געזאגט אזוי, ״ווען איר האט מיך געפירט און זייער געטשעפעט און סיקירט, איז נגזר געווארן דעמאלטס אויף אייך דאס ארגסטע, בין איך געווען איינגעשפארט מיטן רבי׳ן ר׳ אלימלך, סוף כל סוף האט איר מיר א טובה געטוהן און דו האסט מיך געברענגט קיין ליזענסק, וועגן דעם בין איך געווען איינגעשפארט א שעה, וואס מ׳קען נאך טוהן צו ראטעווען, און מ׳האט דעמאלטס אויסגעארבעט דעם גאנצן פלאן, ווי אזוי אים צו העלפן״, וועגן דעם וועג איז ארויס, האט ער אים געזאגט ער זאל נאכגיין נאכ׳ן קול.

*

דער דברי חיים האט אמאל געהערט אז ס׳איז דא א איד וואס האט נאך געקענט דעם רבי׳ן ר׳ אלימלך (הרה״ק מליזענסק ז״ל), האט דער דברי חיים איהם געוואלט זעהן, און האט איהם געפרעגט וואו האט איר געקענט דעם רבי ר׳ אלימלך? האט ער פארציילט פארׄן דברי חיים אז ער איז געווען א בעל עגלה, און חסידים האבן איהם געדונגען ער זאל זיי פירן קיין ליזענסק, און ער האט זיי געפירט. אינדערפרי איז ער אנגעקומען קיין ליזענסק, און דער רבי ר׳ אלימלך האט געהאט א גאניק - אזוי ווי היינט א פארטש - און דארטן האט ער געזאגט ברכת התורה, דער בעל עגלה האט גערעדט ווי א בעל עגלה, האט ער געזאגט ״זיין פנים איז געווען רויט ווי א בוריק - ווי א צוויקל - און איך האב דעמאלטס געטראכט ׳מיילעך מיילעך׳ האסטו שוין היינט געמאכט א קנאק יאנקל״, א קנאק יאנקל מיינט א גלעזל בראנפן, אזוי האט ער דעמאלט געזהען דעם רבין׳ן ר׳ אלימלך.

*

כ׳האב געהערט אמאל, דער טאטע ז״ל האט אמאל געזאגט אזוי, אז דער רבי ר׳ אלימלך האט געבעטן אז די איניקלעך זאלן זיין עשירים, און נאכדעם האט ער חרטה געהאט, האט ער געבעטן אז זיי זאלן נישט האבן קיין געלט, און דער רבי ר׳ זושא איז געווען פארקערט, קודם האט ער געבעטן אז די איניקלעך זאלן נישט האבן קיין געלט, זאלן זיין ארימעלייט, און שפעטער האט ער חוזר געווען און מתפלל געווען די איניקלעך זאלן יא האבן געלט. און ער האט געזאגט אז דעם רבי ר׳ זושא׳ס איניקלעך האבן טאקע געהאט...

דער רבי ר׳ אלימלך שרייבט אין ליקוטי שושנה אז מ׳דארף האבן געלט,[5] נאר סוף ימיו האט ער געזאגט אז אפשר איז דער רבי ר׳ זושא געווען, און דער רבי ר׳ זושא האט געזאגט אז אפשר איז דער רבי ר׳ אלימלך געווען.[6]

מ׳האט געזאגט אז ער האט מתפלל געווען אז זיי זאלן נישט האבן קיין געלט, כדי ס׳זאל זיין פאר א זכיה אז מ׳קען זיי מהנה זיין.[7]

*

כ׳האב געהערט אז רבי אלעזר ליזענסקער איז געווען א גרויסער ארימאן, און דער ראפשיצער רב האט געזהען אז ס׳איז דא ביי אים גרויס דחקות, האט ער אים געבעטן ער זאל ארויס פארן, און ער האט נישט געהאט קיין חשק, האט ער געזאגט אז ער פארט מיט, ״איך וועל זיין גבאי״, אז ער האט אים אזוי געמוטשעט איז ער ארויס געפארן, און דער ראפשיצער רב איז געווען דער גבאי.

ער האט אים געזאגט אז מ׳קומט אין א שטאט און איידן וועלן אריין קומען, זאל מען אנווארנטשן, זאגט ער ״גוט״, זיי זענען געפארן, און זענען אנגעקומען אינעם ערשטן שטעטל, איידן זענען אריין געקומען און האבן געגעבן א קוויטל, און ער איז שטיל, ס׳קומט אריין נאך א איד... דער ראפשיצער רב האט דאס געזהען – ער איז דאך געווען דער גבאי – איז ער צוגעגאנגען און געזאגט ס׳קען אזוי נישט גיין, א איד קומט אריין מיט א קוויטל דארף מען אים אנווארנטשן, האט ער אזוי געמוטשעט, ביז רבי אלעזר האט אים געזאגט ״וויי אזוי קען איך אנווארנטשן ווען דער טאטע שטייט דא (ומבדך את הבאים בצל קורתו), זאל איך אנווארנטשן?!״, זאגט דער

---

5 וזלש״ק: אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב כו׳, כי מה שטוב לצדיק בעניני העולם הזה הוא הכל כדי שיבא על ידו לעולם הבא, כי הדברים הצריכים לעולם הבא המה התורה והמצות והם אינם יכולים להעשות ולהפעל אם לא שיש לו כל צורכי עולם הזה בריוח, למשל הכנסת אורחים סוכה ואתרוג ציצית מזוזה אשה ובנים וכדומה להם, לזה צריך הכל שיהיה להצדיק מעות בריוח, וזהו אשריך פירוש מה שיש לך טוב בעולם הזה, אינה עיקר הכוונה כי אם וטוב לך לעולם הבא, ולזה נאמר אשריך, שפירוש דרך ונתיב לבא על ידו לעיקר טובת עולם הבא, וק״ל.

6 עיין בס׳ שפתי צדיקים בשם הרבי ר׳ זושא ז״ע עה״פ בתהלים אל תתן לחית נפש תורך, כלומר בשביל חיות נפש שלך אל תתן תורך התורה שלך, אלא חית עניך אל תשכח כלומר, אל תשכח עניך ולשאול משום עניות.

7 עי׳ בס׳ י״ג אורות (ח״א) שהרה״ק מקאלאשיץ ז״ע הי׳ נותן טעם לשבח על מה שמתאמרא ששאלתו הראשונה של משיח יהי׳ אם קירבו את נכדי הרבי ר׳ אלימלך מליזענסק, כי ידוע שהרר״א התפלל שצאצאיו יהיו עניים, אבל צדיקים המתיקו שבעקבתא דמשיחא יתפרנסו בכבוד ולפי שזה צריך להתקיים, נמצא שמי שתומך אותם מקרב את הגאולה, ומשיח צדקינו יכיר לו טובה, על כן תהי׳ זאת שאלתו הראשונה, ועוד, כי ידוע ומפורסם שהרר״א ביטל את חבלי המשיח, ומשיח צדקינו מכיר לו טובה יען הטיב לו והקיל חבליו ויסוריו, ולזאת חפצו עז שימדדו ישראל לצדיק הזה כמדתו וייטיבו לנכדיו, לכן ישאלם אם אמנם קירבו אותם.

עוד יסופר שהרה״ק ר׳ אליעזר מדזיקוב ז״ע אמר פ״א לאביו הרה״ק מראפשיץ ז״ע שראה את הרר״א בחלום, אמר לו אביו כי לא יכול להיות זאת, שאל לאביו למה לא יכול להיות, אמר לו אביו כי לראות את הרר״א צריכים להיות בעל מדריגה, שאל שוב את אביו נו, וואס בין איך א שניידער, אמר לו אביו לא, אבל לראות את הרר״א דארף מען זיין גאר גרויס, ושאל את בנו מה עשה איזה דבר טוב שזכה לראות את הרר״א, אמר, שנתן את הטיליפ שלו להרה״ק ר׳ נפתלי ליזענסקער ז״ע (בן ר׳ אלעזר) נכד הרר״א, כששמע זאת אביו, אמר, אם כן כבר יכול להיות, אז מען איז מהנה דער רבין׳ן ר׳ אלימלך׳ס א קינד, יכולים לזכות לראות את הרר״א ז״ע.


כל הזכויות שמורות ©

**ראפשיצער ״אה, אייער טאטע פארט מיט מיט אייך, דעמאלטס פארט אליינס, דארף איך שוין נישט מיט פארן״.** (עיי״ בס״ י״ג אורות ח״ב עמ׳ ס״ט).

**רבי נפתלי ליזענסקער וואס איז שוין געווען רבי אלעזר״ס זוהן, האט נישט געלאזט מ׳זאל קומען צו אים[8], ס׳איז געווען געפערליך, ער האט פאריאגט.[9]**

**דער דברי חיים האט זייער מחבב געווען רבי נפתלי ליזענסקער.[10] בכלל האט ער זייער מקרב געווען דעם רבי ר׳ אליעזר דאד אז דער צאנזער רב האט געזאגט אז ווען משיח וועט קומען וועט ער פרעגן צו מ׳האט מקרב געווען דעם רבי ר׳ אלימלך״ס אייניקלעך.[11]**

**רבי איציקל פון זידיטשויב** (בנו של הרה״ק רבי נפתלי מליזענסק וחתן הרה״ק רבי נפתלי הערץ לאבין חתן העט״צ מזידיטשוב) **איז אויך געווען א גרויסער ארימאן, און ער איז ארום געפארן נאך געלט, ער פלעגט צוקומען קיין צאנז,[12] ער איז שוין געווען א דור שפעטער. דער צאנזער רב האט אים זייער מקרב געווען, דעם רבי ר׳ אלימלך״ס א איניקל, און ער האט אים אמאל געקישט די בארד, ער האט געזאגט אז ער האט א בארד אזוי ווי דער רבי ר׳ אלימלך.[13]**

*

**דער רבי ר׳ אלימלך האט געהייסן פאר די מוטער פונעם בני ישישכר געבן דעם נאמען נאך זיך - ער איז דאך געווען א עלטער פעטער - האט געהייסן אז מ׳זאל פארן בני ישישכר געבן דעם נאמען ״אלימלך״ נאך זיך. די מוטער האט נישט מסכים געווען, אבער דער רבי ר׳ אלימלך האט אזוי געהאט באפוילן.**

**ס׳איז א אינטערעסאנטע זאך... דער הייליגער רבי ר׳ אלימלך... ער האט נישט פאר יעדן אזוי געהייסן, ער האט אוודאי געוואוסט... נאר פארן בני ישישכר האט ער אזוי געהייסן.**

**דער בני ישישכר האט געהאט טענות צו די מאמע ווייל זי האט נישט געפאלגט דעם רבין׳ן ר׳ אלימלך, און זי האט געהייסן געבן ״הערש אלימלך״, האט ער געזאגט ״א הערש איז נישט קיין מיילעך״ (מלך החיות). ער האט מרגיש געווען אז ווען ער הייסט ווען ׳אלימלך׳ וואלט ער געווען ווי רבי אלימלך זי״ע...**

*

**דער ראפשיצער רב איז אמאל געווען אין ליזענסק, און דער רבי ר׳ אלימלך האט געוואלט אפרעכטן ׳תיקון חצות׳, און ער איז ארויסגעקומען און געזאגט פאר׳ן גבאי׳ן אז ער קען נישט... עפעס גייט דא פאר אין שטעטל. ס׳איז שוין געווען אינמיטן די נאכט, און ער האט איהם געהייסן גיין אויפזוכן וואס טוהט זיך דא, איז ער ארום געגאנגען און מ׳איז שוין געשלאפן, ס׳איז שוין געווען חצות הלילה, ביז ער איז צוגעקומען ערגעץ וואו ס׳איז געווען לעכטיג, איז ער אריינגעגאנגען**

---

8 עיי׳ בס׳ י״ג אורות (ח״ב עמ׳ צ״ג) שהרה״ק משינאווא אמר שכל הצדיקים היו אנוסים על פי הדיבור להיות מנהיגים, זולת הרה״ק רבי נפתלי אשר פעל לבלתי להיות רבי.

9 עיי׳ בס׳ הנ״ל (עמ׳ צ״ד) שפע״א נסעו אליו הרה״ק מצאנז והרה״ק ר״ש מקאמינקא והרה״ק ר׳ אליעזר מדזיקוב והי׳ בדעתם לשבות אצלו בשב״ק, וסגר את הדלת בעדם, והרה״ק מצאנז וקאמינקא לא אמרו כלום, אבל הרה״ק מדזיקוב הרהיב עוז ודפק על הדלת שיפתחנו, הראה לו הרה״ק רבי נפתלי באצבעו דרך החלון, ואמר: אליעזר׳ל... וכמובן שחזרו על עקבותיהם.

ואגב יש לציין שכ׳ שם שאע״פ שסירב להתנהג באדמורו״ת, אבל ביום הפורים היה לובש בגדי אדמורו״ת ומקבל את הקהל, וראו שם ישועות גדולות ועצומות, עיי״ש.

10 הרה״ק רבי נפתלי נולד לאביו הרה״ק רבי אלעזר מליזענסק בערך בשנת תקכ״ה והיה גר איזה זמן בעיר באבוב באותו דירה אשר אחר כך גרו שם אדמור״י בית באבוב זצ״ל כי דוקא שם רצו לגור.

כידוע היה הרב הקדוש ר׳ נפתלי מליזענסק זצ״ל בורח מן השררה עד קצה האחרון ולא רצה בשום אופן להנהיג עדה ובתחבולות שונות השתמט מכל איזה הנהגה שהיא, ולפעמים הקפיד מאד על אלו שבאו להסתופף בצלו ובגלל כן היו יראים ממנו מאד ולא רצו להיכוות בגחלתו.

ועיין בס׳ שיחות יקרים (וכעי״ז בס׳ י״ג אורות ח״ב בערכו) שהרה״ק מקאמניקא זצ״ל ורעהו הרב הקדוש מצאנז זצ״ל ניסו פעם לנסוע אליו, אבל עוד טרם בואם לביתו ראוהו מרחוק עומד על גבעה קטנה ומראה להם בידיו שיחזרו לאחוריהם, ולא יהינו להיכנס אליו, בראותם זאת אחזתם פחד ומורא וחזרו מיד לדרכם הביתה.

ועיין שם שהרב הקדוש מצאנז זי״ע אמר עליו שאם היה הוא מרים את ה״שמיטשיק״ שלו (הוויערך של השטריימל זה היה אז סימן למלבוש של רבי) וואלט ער אונז אלע איינגעפאקט. ועיי׳ בס׳ דברים ערבים שפעם באו לשבות אצלו הרה״ק מצאנז ורבי אליעזר מדזיקוב והרה״ק ר״ש מקאמינקא, כשבאו לליזענסק אמרו להם שרבי נפתלי בשמעו שהם מגיעים נסע לעיר אחרת, ואין יודעים לאיזו עיר, עזבו את ליזענסק וחזרו אליה לשבת הבאה, וכדי שלא יברח להם לא הודיעו תחילה שהם עומדים לבא, בליל שבת נגשו שלשתם לביתו דפקו על הדלת שאל רבי נפתלי מי שם, נבהלו מפני קולו וברחו, לאחר מכן חזרו לדפוק על דלתו שוב כשפתח רבי נפתלי את הדלת וראה אותם, צוה עליהם ללכת כי הוא אינו רבי, ואין בדעתו לקבל חסידים או תלמידים.

במוצאי שבת חזרו והפצירו בו להכניסם לביתו לשעה קצרה, נענה להם, ישבו שלושת האורחים בעיגול ורבי נפתלי באמצע והיו מסיחים בדברי תורה, אותה שעה נכנסה אשה והביאה פדיון ובפיה בקשה להתפלל על החולה ונתנה אותם לידי האיש היושב באמצע העיגול, וגר בה רבי נפתלי ואמר, איני רבי, אמרה האשה אם כן רצוני לקבל בחזרה את הפדיון, קבלה את שלה והלכה לה, אמר רבי נפתלי לאורחיו ה׳ כבר שלח רפואה לחולה, כיון שהאמינה לי שאיני רבי, מיד נושעה.

11 הרה״ק מצאנז הי׳ אומר בשם רבו הרה״ק מראפשיץ זי״ע שכשיבוא משיח צדקנו תהא שאלתו הראשונה לישראל, אם היו מקרבים את נכדי הרר״א, והוסיף הרה״ק מצאנז: אנכי אוכל להשיב שאמנם קירבתי אותם.

כשנשא הרה״ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי״ע אשה שהיתה נכדת הרר״א, אמר שמקוה שעכשיו יבא משיח כי זוגתו נפלה היא עכשיו בעשירות.

ועיי׳ בס׳ פי צדיק (עמ׳ ש״ב) שמרן הד״ח כ׳ מכתב מליצה לא׳ מנכדי הרה״ק מליזענסק וכ׳ לו בתו״ד: שא׳ מן השאלות שישאל משיח צדקינו בעת שיתגלה בב״א, אם קירבו את נכדי הרה״ק רבי אלימלך, וסיים שם: ואני ב״ה מקרב אותם ככל האפשרות, עיי״ש.

ועיין בס׳ נפלאים מעשיך (ח״א) שפעם א׳ נתפאר הרה״ק מצאנז שהוא חיתן מכספו כמאתיים וחמישים נכדי הרה״ק הרר״א מליזענסק זיעועכי״א.

פ״א אמר הרה״ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי״ע שאביו הרה״ק מצאנז זי״ע רצה לעשות טובה לנכדי הרר״א אפילו לאחר הסתלקותו, כי לפני חג הפסח נוסעים בעיירות לקבץ מעות לצרכי פסח, ולאחר יו״ט שאזל כל המעות לצרכי חג הפסח צריכים עוד הפעם מעות וקשה לנסוע עוד פעם בעיירות לקבץ מעות, לכן בחר להסתלק בכ״ה ניסן לאחר יו״ט, ונוסעים נכדי הרר״א עוד הפעם בהעיירות ״אין דאס הייסט מען פאהרט אויף צאנז צום יארצייט״ (ולמראה עיינים הוא שנוסעים לצאנז על ההילולא).

ויש לציין שבקובץ נזר יחיאל-קירמא מביא מה שסיפר הגה״צ ר׳ משה בער ווינבערגער ז״ל אב״ד פאיע דבראשית השנים כשבא רבינו למדינת אמעריקע (שהי׳ אז משמש בקודש), אירע פעם שבא נכד רבינו הק׳ הרבי ר׳ אלימלך מליזענסק זצלה״ה לפני רבינו והזכיר את עצמו שעומד לפני חתונתו ואין בידו להוצאת החתונה. מיד נכנס רבינו לחדרו פנימה, שהי׳ מונח שם הארון (ספייך בלע״ז) עם המעות וסגר את עצמו שם, ונשמע קולו של רבינו בקול בכי, כעשרים מינו׳ט, ואח״כ חזר רבינו אל חדרו ומסר לו מעות שכלכל כל הוצאת החתונה. ואחר כך סיפר רבינו להגה״צ מפאיע, שהיות שהרבי ר׳ אלימלך זי״ע ביקש שיחזיקו צאצאיו, על כן שפכתי שיח בתפלה שהשי״ת יעזור לי בזכות זה שאני מקיים את צוואתו, [בלשונו הק׳ ״איך האב זיך אויסגעבעטן״].

12 ועיי׳ בס׳ מראה אש (אות מ״ד) שזכה לראות כאשר הרה״ק רבי איציקל זידיטשויבער היה בצאנז בחג השבועות בשנת תרל״ד אצל הרה״ק ועשה ריקוד ביום ב׳ והרה״ק מצאנז מאוד נהנה, עיי״ש עוד פרטים בזה. ועיין בס׳ דברי ברוך (עמ׳ ס״ו) שכשהרה״ק רבי איציקל זידיטשויבער היה מגיע לצאנז היה ממש יו״ט, כי ראו שהרה״ק שמח עמו מאוד, ועיי״ש שהרה״ק מגארליץ שאל את אביו הק׳ מה נשתנה משאר נכדי הרה״ק מליזענסק זי״ע. ועיין בס׳ ילקוט אגרות חיים שמעתיק מכתב המלצה מרה״ק מצאנז להרה״ק רבי איציקל הנ״ל.

13 עיין בס׳ י״ג אורות (ח״ב עמ׳ צה) בענין זה. ועיי׳ בס׳ נפלאים מעשיך (ח״א) שסיפר הגה״צ מפאיע הי״ד שהגה״ק רבי איציקעל זידיטשויבער זי״ע שהיה נכד הרה״ק הרבי ר׳ אלימלך מליזענסק זי״ע היה בא הרבה פעמים לבקר בהיכלא קדישא בצאנז, ופעם אחת כשביקר אצל הרב הק׳ מצאנז, תפס הרה״ק מצאנז בזקנו של ר׳ איציקעל והעבירו על פניו מרוב חביבות, ואמר שהדיוקנא קדישא של ר׳ איציקעל דומה מאוד לזקנו של הרב הקדוש ר״א מליזענסק זי״ע, וא׳ מהנוכחים שם שאל את הרה״ק הלא רבינו לא ראה מעולם את הרה״ק הרבי ר׳ אלימלך [שהרי כבר נסתלק בשנת תקמ״ו], נענה הרה״ק ואמר: פעם ראיתי אותו בהקיץ.

ועיי׳ בס׳ מראה אש (אות מ״ד) שהרה״ק רבי איציקעל זידיטשויבער היה בחג השבועות בשנת תרל״ד אצל הרה״ק ועשה ריקוד ביום ב׳ והרה״ק מצאנז מאוד נהנה.

ועיין בס׳ דברי ברוך (עמ׳ ס״ו) שכשהרה״ק רבי איציקעל זידיטשויבער היה מגיע לצאנז היה ממש יו״ט, כי ראו שהרה״ק שמח עמו מאוד, ועיי״ש שהרה״ק מגארליץ שאל את אביו הק׳ מה נשתנה משאר נכדי הרה״ק מליזענסק זי״ע. ועיין בס׳ ילקוט אגרות חיים שמעתיק מכתב המלצה מרה״ק מצאנז להרה״ק רבי איציקל הנ״ל.


כל הזכויות שמורות ©

**דארטן, און ער האט געזעהן אז ס׳איז א חתונה פון א יתום און א יתומה, און דער ראפשיצער רב איז געשטאנען דארט און משמח געווען חתן און כלה. דאס האט געשטערט פאר׳ן רבי ר׳ אלימלך צו זאגן תיקון חצות, ווייל ער האט דעמאלטס משמח געווען חתן און כלה.**[14]

*

**דער זיידע ז״ל דער ישמח משה איז נאך געווען אין שינאווא האט ער געשפירט אויף א פלאץ א געוואלדיגע קדושה, איז ער געגאנגען פרעגן דעם בעל הבית וואס איז דא געווען, דער בעל הבית איז געווען א פראסטער מענטש, האט ער זיך פלוצלינג דערמאנט אז דער רבי ר׳ שמעלקא מיטן רבי ר׳ אלימלך זענען דארטן געווען, און זיי האבן דארטן געדאוונט, און דאס האט דער ישמח משה מרגיש געווען.**[15]

*

**דער רבי ר׳ אלימלך זאגט אין נועם אלימלך, אז גיין אין מקוה איז נישט בלויז א טהרה אויפן עבר, נאר ס׳איז א שמירה אויפן עתיד, אזוי ברענגט ער אין נועם אלימלך אין פרשת אחרי.**[16] **דער מאור ושמש זאגט** (פרשת אמור) **אז דאס האט איינגעפירט דער בעל שם הקדוש מיט׳ן רבי ר׳ אלימלך, זיי האבן איינגעפירט צו גיין אין מקוה, אזוי זאגט דער מאור ושמש.**[17]

*

**ביים רבי ר׳ אלימלך איז געווען דארט א בעקיטשע אין פאהר צימער, מ׳האט נישט געקענט ארויסגיין אין צימער פונעם רבי ר׳ אלימלך מיט א בגד פון צמר, מ׳האט נישט געקענט ארייגיין אין צימער אזוי, מ׳האט געמוזט אנטוהן א בעקיטשע.**[18] **דאס איז די בעקיטשע וואס מ׳גייט שבת.**[19]

*

**דער רבי ר׳ זושא האט מאריך ימים געווען, ער איז געווען א זקן, ער האט געלעבט דרייצן יאר נאכ׳ן רבי ר׳ אלימלך, און ער איז געווען עלטער פון אים.**

**דער רבי ר׳ זושא איז קודם געווען ביים מגיד, און נאכדעם איז ער ערשט געקומען צום רבי ר׳ אלימלך.**

*

**דער רבי ר׳ אלימלך ברענגט צו דעם רבי׳ן ר׳ זושא צוויי מאל. אין נועם אלימלך ברענגט ער אים, אין פרשת בהר, ׳וכי תאמרו מה נאכל׳ ברענגט ער דארט א ווארט - ס׳איז א באקאנט ווארט, - ׳בשם אחי החסיד המפורסם׳.**[20]

*

**און אין ליקוטי שושנה ברענגט ער אים אויך. ער ברענגט דארט ׳כמו ששמעתי מאחי הרב׳ אויפן פסוק ׳ואל יבא בכל עת אל הקודש׳.**[21]

**אין נועם אלימלך ברענגט ער נאכאמאל א ווארט פון רבי ר׳ זושא, אז דער אויבערשטער איז מצרף די מעשה מיט די מחשבה,**[22] **אבער ער ברענגט עס נישט בשם**

---

14 עי׳ בחמדה גנוזה (מערכת ראפשיץ) שהרה״ק מראפשיין הי׳ פע״א אצל הרה״ק הרבי ר׳ ברוכ׳ל ממעזיבוש זי״ע, ובמוצ״ש עבר ליד בית חתנות שהי׳ מריבה בין המחותנים על ד׳ שאהן שהבטיח א׳ מהצדדים ולא רצה ליתן, ונענה הרב מראפשיץ שהוא יהי׳ בדחן חינם אין כסף במקום הסכום הנ״ל.

בנתיים התחיל הרבי ר׳ ברוכ׳ל לערוך חצות ולא הי׳ יכול, עד שגילו לו מן השמים כי יש בעירו חתונה שכל הפמליא של מעלה שמחים בה, ואז הלך הר״ר ברוכ׳ל להשתתף בהחתונה, ואז הפסיק הרב מראפשיץ לומר את החרוזים, עד שהר״ר ברוכ׳ל נטל ידיו לסעודה ורקד לפני הכלה, וציוה שהרב מראפשיץ יקרא אותו לרקידה, אח״כ אמר שהודיעו לו שכל הפמליא של מעלה רקדו עמו שם כל הלילה על החתונה, עיי״ש.

15 סיפור זה הזכירו מרן הייטב לב ז״ל בספרו ייטב פנים (אבני זכרון אות ע״ב) ששמע מפי זקינו מרן הישמח משה ז״ל שכאשר התפלל בחדר שבו התפללו הני תרי צדיקים, אז נפל עליו בליל שב״ק אימה ופחד עד סוף השבוע, ובשבת קודש שאח״ז בא בלבו אהבה ותשוקה נפלאה, ואמר ׳ידעתי כי מתת אלקים הוא מכח קדושת המקום׳, עכדה״ק.

16 וז״ל שם: ורחץ בשרו במים רמז שלא ילמוד ויתפלל בגוף טמא אם צריך למבילה יטביל עצמו ואז כשיטביל יקדש עצמו כל כך שגם מהטבילה יעשה ממנה לבוש לנשמתו שלא יבא לידי טומאת קרי חלילה ולא יצטרך לטבול בהכרחי. עיי״ש.

ועיי׳ בחידו״ת תשט״ז פ׳ בשלח ס״ג, ובס׳ קדושת יואל פ׳ בשלח עמוד קנ״ו, מ״ש רבינו הק׳ ז״ל עפי״ד הרה״ק רבי אורי מסטרעליסק ז״ל.

17 וכנודע לשון קדשו של הרה״ק בעל מאור ושמש (פר׳ אמור) וזלש״ק: ובזמנים הקודמים שהיה דבר ה׳ יקר בימים ההם ולא היו יודעים מיראת הרוממות כלל, זאת היה מחמת שהיו לומדים תורה ולא נזהרו בטבילה זו, והכת שבתי צבי ימח שמם שהיו אז בימים ההם, ומזה נעשו אפיקורסים שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף, והיה העולם שמם עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם הבעל שם טוב הקדוש ואדמו״ר הרב רבינו אלימלך נשמתם בגנזי מרומים והם פתחו שער לה׳ צדיקים יבואו בו שלא יהרהר אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו לקריו, שחכמי הגמרא לא ביטלוהו אלא מפני שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה, אבל אותן האנשים הרוצים להשיג גופי התורה ומצוות צריכין להיות נזהר מאד בטבילה זו.

18 עי׳ בס׳ אהל אלימלך (אות קע״א) שהרה״ק הרבי ר׳ אלימלך זי״ע לא הניח לבא אצלו איש מלובש בבגדי צמר, וז״ל: שמחמת רוב הבאים והמשכימים לפתחו ממקומות שונים המלובשים בבגדי צמר ובכובעים שאינם מיוחדים לאחינו בנ״י שגם כן הקפיד עליהם, היה תמיד מונח מלבוש מיוחד וכובע בבית החיצון וכל אחד ואחד שרצה לכנוס אל הקודש פנימה הוכרח ללבשם עד צאתו מן הקודש.

19 עיי״ש בס׳ אוהל אלימלך שמביא שכשהגיע הרבי ר׳ מענדלי מפריסטיק ומרימנוב בפעם ראשונה לליזענסק, ויען שהי׳ מגורו באונגארין הי׳ מלובש בבגדי צמר, ולא ידע מהפקודה ללבוש המלבוש המיוחד ונכנס לחדר הקודש פנימה להרר״א במלבושיו, והרה״ק מהרר״א לא הקפיד עליו אדרבה קבלהו בספ״י והושיבהו אצלו בחיבה נפלאה ושמח עמו עד מאוד, בין כך ובין כך נתוודע להמשמשים שאיש זר נכנס לקודש פנימה בבגדי צמר, ויען כי לא הרהבו עוז בנפשם לכנס כי יראו לנפשם שלא יקפיד עליהם הרבי על שלא השגיחו ע״ז מקודם, ע״כ ספרו זאת לפני בנו הה״ק מה״ר אלעזר, ותיכף הלך בנו לחדר קדשו וראהו יושב אצל אביו, ורמז לו בחשאי שילך עמו החוצה, וכוונתו היה להלבישו כנ״ל, והרגיש אביו הה״ק ברמיזותיו ואמר לו בזה״ל: ״לאזי״ש לאזי״ש וואס ווילסטו פון דעם יודעלי׳ פינקען פייער פליהען איהם פון שטערן״ והיה אח״כ מתלמידיו זי״ע.

20 וז״ל שם: וכי תאמרו מה נאכל בשנה כו׳ וצוויתי את ברכתי לכם כו׳, בשם אחי החסיד המפורסם ויש לדקדק היות שהתורה יצאתה בכאן מדרכה שדרך הקרא לכתוב איזה יתור לשון בפסוק אפילו אות א׳ ועל ידי זה מתורץ כמה קושיות אבל הקשיא לא נכתב בעצמה בתורה, וכאן נכתב הקושיא בתורה וטוב היה שלא לומר כי אם וצויתי את ברכתי וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל, ונראה שהשם יתברך ברוך הוא כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכין שפע לצרכי בני אדם ודרך השפע שלא להפסיק כלל אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ברוך הוא המשגיח אמיתי הזן ומפרנס בריות בלי הפסק כלל אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים ומתישין כח פמליא של מעלה ר״ל ואז נפסק השפע חלילה וצריך השם יתברך ברוך הוא לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה, וזה הוא וכי תאמרו כו׳ שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו על אלהיו ולא יאמר כלל מה יאכל כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל הוא עושה פגם חלילה בהשפע ואטרחו כלפי שמיא לצוות מחדש, וכי תאמרו פירוש כאשר תאמרו כך ואז תטריחו אותי וצויתי כו׳ אלא לא תתנהגו כך ותבטחו בה׳ בכל לבבכם ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה. עכלש״ק.

אגב, עיי׳ בספר תורת אבות (פ׳ בהר) מובא בשם רבי מרדכי מלעכוויטש שהר״ר זושא שמע מאמר זה מפי אליהו הנביא.

21 וז״ל שם: כמו ששמעתי מאחי הרב ואל יבא בכל עת אל הקודש ואמר הפירוש שאל יבא לעתים אל הקדושה דהיינו שלפעמים יתגבר בקדושה ולפעמים יחלש רק שיהיה תמיד בקדושה בלי עת.

22 כן הובא בס׳ פרי חיים (אבות פ״ה מ״ג) בשם הרה״ק הרבי ר׳ זושא מהאניפאלי זי״ע, מה ששנינו (אבות פ״ד מ״א) העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, כלומר שנברא מלאך מן המצוה שעשה והוא מליץ עליו. והנה המלאך יש לו גוף ונשמה רוחניות, וגוף המלאך נברא ממעשה המצוה, ונשמת המלאך נברא מכוונת המצוה, וזה שיש לו ואינו רוצה אלא שעושה צדקה מפני הבושת, המעשה הוא טוב ונברא גוף המלאך, אבל אין במלאך הזה חיות של נשמה כי כוונתו אינו טוב, אבל כללות ישראל הם שורש אחד, ויש בהם מי שרוצה ואין לו, ויש לו צער גדול מזה שאינו יכול לגמור מחשבתו, והוא בורא במחשבתו הטובה נשמה למלאך זה שברא האדם ההוא בהמעשה אשר עשה, וזהו אמרם (קידושין מ.) מחשבה טובה הקב״ה מצרפ״ה למעשה, פי׳ מחשבה טובה שחשב האדם זה לעשות מצוה, הקב״ה מצרפה למעשה שעשה חבירו בלי כוונה רצויה, ועל ידי שניהם נשלם המצוה כראוי, ועל כן שניהם נקראים ישראל קדושים, עכ״ד.

ועיין מ״ש בזה דברים נחמדים בדברי יואל (ר״פ תרומה) העתיק מכי״ק מ״ש רבינו ז״ל בעיר סיגוט שנת אפר״ת לפ״ק ביום כ״ט שבט יומדה״ל של אביו מרן הגה״ק בעל קדושת יו״ט ז״ל, ובדברי יואל לשמחת תורה (דרוש פ״ה), וכן היה רגיל בפי רביה״ק בעל ברך משה ז״ל להזכיר ענין זה ונדפס בכמה וכמה מקומות בספרי ברך משה.


כל הזכויות שמורות ©

**דעם ברודער, ס׳איז אין פרשת מצורע דארט שטייט עס...**[23]

**דער רבי ר׳ זושא ווען ער האט באגעגנט א בעל עבירה, האט ער געזאגט פאר זיך אזוי הויעך, זושא זושא וואס האסטו דיך אזוי פארזינדיגט, זושא, דערמאן דיך נאר, דארט און דארט, ביום פלוני ופלוני האסט דאך געטוהן דאס און דאס, און ביום פלוני ובמקום פלוני האסטו געטוהן דאס און דאס, וועז דער איד האט געהערט ווי מ׳רעכנט אויס די עבירות, האט ער זיך געכאפט, אז מ׳רעדט פון אים אליינ׳ס, ער האט דאך געטוהן די עבירות...**[24]

**ס׳איז דא וואס פארציילן אויפן רבי ר׳ אלימלך אויך אזוי.**[25] **דער רבי ר׳ אלימלך זאגט אזוי אין פרשת אמור, אמור ואמרת אז מ׳זאל נישט זאגן פאר יענעם פריוואט.**[26]

*

**די וועלט זאגט אז דער רבי ר׳ אלימלך האט א נאמען געגעבן פארן ספר 'נועם אלימלך', אז ער האט מרמז געווען אויפן רבי ר׳ זושא.**

*

**דער רבי ר׳ אלימלך און דער רבי ר׳ זושא זענען געגאנגען ליידן גלות, האבן זיי אנגעפאנגען פון פוילן און זענען אנגעקומען קיין גאליציע, און אזוי געגאנגען ביז ביאלע ביליץ אזא שטעטל, (במדינת פולין, על גבול מדינת דייטשלאנד) און זיי האבן געוואלט גיין וויטער, איז דער ס״מ געקומען און ער האט זיי געשטערט צו גיין - זיי האבן געוואלט גיין וויטער קיין דייטשלאנד - אזוי האבן זיי זיך אומגעקערט, איז דא א טייך וואס ס׳איז מפסיק, זיי זענען געגאנגען ביז צו די בריק, זיי האבן זיך דארט אפגעשטעלט און זיי זענען צוריק געגאנגען, למעשה ביז אהין איז געווען חסיד׳ישע און ערליכע. ס׳איז געווען די זעלבע שטאט, נאר די האלבע שטאט איז פון אין זייט וואסער, און די אנדערע האלבע שטאט איז פון די אנדערע זייט פון די וואסער, די זייט איז געווען חסידי׳ש און ערליך, און די אנדערע זייט נישט...**[27]

**זיי האבן געוואלט גיין קיין קאטאוויץ, זיי זענען נישט געווען וויט פון אושפיצין - וואו רבי אלעזר אושפיצינער האט געוואוינט - דאס איז אוישוויץ נעבעך... ביז דארט זענען זיי געגאנגען.**[28]

---

23 וז״ל בנועם אלימלך (פרשת מצורע): או יאמר זאת תהיה וכו׳ והובא אל הכהן כבר דקדקו קמאי מה זה ביאתו אל הכהן כי הצריך לרפואה טוב לו שיחזור אחר רופא מומחה, וגם ובא אל הכהן היה לו לומר ולא והובא שמשמע על ידי אחרים, ונראה לפרש ע״פ דאיתא בגמרא מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה יראה לפרש הלשון צירוף שהיה לו לומר מחשבה למעשה, דהנה המחשבה שאדם מחשב איזה דבר בודאי אין בה שום פניה כי מי יודע בו ואם אדם מחשב לעשות מצוה או עסק התורה ולא עשה מחמת איזה אונס, ואדם אחר עוסק בתורה או במצוה רק שמכוין בה איזה פניה הקדוש ברוך הוא מצרף את העובדא הזאת למחשבתו של הצדיק והוי כאלו הוא עושה המעשה ההוא ולכך זכה נוטל חלקו וחלק חבירו פירוש כנ״ל אם זכה לטהר את מחשבתו תמיד ומחשב לעשות מצות ונתבטלו ממנה מכח איזה סיבה נוטל המצוה של חבירו שעשה במעשה אבל לא במחשבה ונשלם אחר כך על ידי זה מצוה שלימה, וזהו לעולם ילמד אדם כו׳ שמתוך שלא לשמה בא לשמה פירוש כנ״ל דהיינו מתוך זה שלמד שלא לשמה בא לזה שחישב ללמוד אותה מסכת לשמה ונאנס ולא למד כנ״ל. וזהו זאת תהיה תורת המצורע רוצה לומר העסק התורה של המוציא רע מה תקנתו והובא אל הכהן שהתורה הזאת מובאת אל הצדיק שהיה מחשבתו לעסוק בתורה וכנ״ל ויצא הכהן כו׳ דהצדיק צריך לתקנו ולהחזירו בתשובה ומחמת גודל האור והדביקות של הצדיק בלתי אפשרי לאדם השפל לקבל ממנו תשובה ואמר הכתוב ויצא הכהן פירוש שצריך להטות את עצמו ולירד ממדרגתו, אל מחוץ למחנה פירוש אל האדם השפל הזה שיצא חוץ למחנה השכינה שהפריד את עצמו מהקדושה על ידי חטאיו, וראה הכהן היינו הצדיק בראייתו הקדושה ושכלו שמשים עינו עליו, והנה נרפא על ידי הצדיק המשרה עליו קדושה בראייתו.

24 עיין בס׳ לקוטי יעקב (עמ׳ ע״ז): ושמענו מפה קדוש אדמו״ר רבי אברהם שלום הלברשטאם אבד״ק סטראפקוב זצוקללה״ה שאמר בביה רבה לפני תקיעת שופר מוסר, ואמר שהרבי רבי זושא זצוקלה״ה אמר מוסר לעצמו והציבור ששמעו דבריו נתעוררו ושבו בתשובה, אבל אני יודע בעצמי שאיני ראוי לומר מוסר לאחרים, על כן אעפ״י שאני אומר ברבים, כונתי על עצמי, אלא מפני שאני רב אני אומר בקול רם, והציבור נתמוגגו מבכיה ודמעות וחרטה ותשובה, ע״ש.

25 עיין בספה״ק דעת משה - קאזניץ (פר׳ שלח) וז״ל: ...וכאשר עיני ראו ואזני שמעו מן מוח״ז הה״ק מו״ה אלימלך זצלה״ה מליזענסק שהוכיח עצמו בפני רבים, באמרו על עצמו דברים רעים אשר בודאי לא עלה חלילה וחס שמץ מנהו

26 וזלש״ק: או יאמר אמור ואמרת דהכלל דדרך הצדיק כשרוצה להוכיח אדם אחד אז צריך להיות האמירה הזה לכלל בני אדם ואז ממילא יוחל הדיבור לאיש הזה, וזה בא להורות הפסוק אמור רוצה לומר שיהא האמירה לכלל ואמרת אליהם שיהא הדיבור יוחל לאחד וזה פירוש רש״י ז״ל להזהיר גדולים על הקטנים רוצה לומר שיהא האזהרה לכלל אף לגדולים כשרוצה להזהיר על הקטנים וק״ל.

27 עי׳ בי״ג אורות (ח״ב עמ׳ ס״ב) שכשהגיעו האחים הקדושים לעיר ביאלא, ורצו לעבור את הגשר המוביל לביליץ, אמר להם הבעל דבר שאם ילכו הלאה, יעזוב את כל העולם ויתגרה עמהם, אחד מהם רצה להמשיך וללכת הלאה, והשני לא רצה, ולכן לא המשיכו בדרכם.

והנה פלא כי הנהר בין ביאלא לביליץ היה רחב רק כשלשה או ארבעה מעטער, ואף על פי כן היה נראה הבדל גדול, כי אנשי ביאלא היו יראים ושלמים ואנשים חסידים, ובביליץ כבר שלטה רוח המתחדשים, ואמרו שזה בא מחמת על רעיונו, ועי״ז רבים השומעים ההרהו בתשובה, ועשו רבים תשובה גדולה, כי הבינו שאליהם הדברים נוגעים... עכלש״ק.

אגב, עי׳ בספה״ק מאור ושמש פר׳ דברים, וז״ל: ידוע ומפורסם מאדמו״ר איש אלהים מו״ה אלימלך זצוק״ל שהיה עומד לפני ביתו וסבבוהו בני אדם בעגולה והוא היה עומד באמצע וסיפר איזה מעשה באיזה ענין לפניהם וכל אחד ואחד מהם היה לבו נשבר על שנים עשר קרעים, וכל אחד מהם סבר שסיפר המעשה הזאת עבורו ומרמז על מעשיו אשר לא טובים אשר עשה, וזה סבר שאליו הדברים מגיעים כן היה אצל כל אחד ואחד. הגם שהצדיק כוונתו בסיפור המעשה לאיזה ענין הצריך לו או שמכוון שיצא מהם איזה מוסר והנהגה אף על פי כן, עלהו לא יבול והם שוים לכל נפש השומעים דבריו, וזה אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכים לימוד, עכ״ד.

28 יש גירסא שהאחים הקדושים הרבי ר׳ אלימלך זי״ע והרבי ר׳ זושא זי״ע הגיעו עד שערי עיר הדמים אוישוויץ, והסט״א לא נתו להם לעבור בגבולו, כי ידע שאם הני קדושי עליון ידרכו שמה, לא יוכלו לעקוד שם את העקידה הנוראה של רבי רבבות בנ״י שנעקדו עקד״ה, וכן ידוע שהרה״ק המהר״י מבעלזא ז״ל עבר את העיר אוישוויץ, ונענה ואמר: די ערד קאכט דא!.

ויש לציין שבשו״ת מקדשי השם (ח״א עמ׳ י״ד) מובא בריש הספר קונטרס זר זהב עה״ת ובפר׳ נח (אות ל״ה) מביא הגה״צ מוויטצען ז״ל עובדא זו של הרר״א והרר״ז שלא יכלו להכנס לאוישוויץ, וכותב שם: ...ואנחנו גולי הנאצי״ם ימ״ש, בשעה שהגענו לאוישוויץ, וראינו את המקום הנורא להבות אש, ועשן הכבשן עולה עד לב השמים, שאלתי את אחד מהעובדים היהודים באיזה מקום אנחנו, והשיב לי בבירקענוי שהוא מקום הגבול בין אוישוויץ למדינת אשכנז, באותו רגע עלה ברעיוני עובדא הנ״ל, ולא היה ספק אצלי שבאותו המקום היה הוויכוח של הצדיקים הנ״ל עם הבעל דבר, וגבר הבעל דבר, והוכרחו לסוג אחור, והוא מקום אשר נצח הבע״ד ולא נמתק ע״י הצדיקים הקדושים הנ״ל, ולכן הוכן לפורעניות בעווה״ר, והוכן שם בית מוקד אשר בו נשרפו רובא דרובא מהששה מיליאנען מאחב״י, ה׳ נקום נקמתם... ועיי״ש מה שפי׳ בזה ד׳ המסורה בפר׳ נח.

שהרה״ק הרר״א ואחיו הרר״ז לא דרכו כף רגלם בביליץ, עיי״ש.

ומן הענין לציין איך שמתואר ב׳ העיירות בס׳ בית קרלין סטולין (עמ׳ רפ״ח) וכה מתאר שם: ״ביאלא״ ו״ביליץ״ היו עיירות כמעט צמודות אחת לחברתה, ורק נהר קטן וצר ה״ביאלקה״ וגשר שמעליו הפרידו ביניהם במציאות, מבחינה מוניציפאלית לא היה בין ״ביליץ״ ל״ביאלא״ כל קשר, ביליץ השתייכה לשלזיה המזרחית מחוז קטוביץ, וביאלא לגאליציה המערבית מחוז קראקא בימי שלטון הפולנים.

ביליץ היתה עיר יפה מודרנית ומסודרת לפי הדוגמא של ערים גרמניות, והשפה המדוברת בה היתה גרמנית, עיר חרושת, בעיקר טקסטיל, ורוב תושביה היהודים בשנים ההן היו בעיקר ״מתקדמים״ ומתבוללים עם ״טעמפל״ רעפורמי ו״ראבינער״ רעפורמי מסוג הידוע, גם הקהילה המאורגנת נוהלה על ידם, רוב רובם היו רחוקים מיהדות, לעומת זאת היתה ביאלא קרובה יותר לסוג העיירות הגאליציאיות, עם חיים יהודיים מלאים ותוססים, מוסדות דתיים וחינוכיים, בתי כנסיות שקול תורה לא פסק מהם ברוב שעות היום לרבות הלילות, וברחובות נראו יהודים בלבוש חסידי עטורי זקן ופאות מסולסלות, מיעוט היהודים החרדים שגרו בביליץ השתמשו לרוב בשירותים הדתיים כגון רבנות, שחיטה, ת״ת, ומקוה, שהיו בביאלא... עכ״ד.

ועיי׳ בס׳ אנציקלופדיה לחכמי גליציה (ח״ב) שמתאר תולדות הגה״צ רבי אהרן הלברשטאם זצ״ל אב״ד ביאלא מח״ס מוצל מאש ושא״ס שהלך בדרך זקינו הק׳ מצאנז ומקשאנוב להלחם על כל קוץ וקוץ של תורת ומסורת ישראל, והיה לוחם מאוד נגד רוח הזמן שנשבה מצד העיר 'ביליץ' שהיה מקום אשכנזי מובהק.

---


כל הזכויות שמורות ©

ממש מ׳האט געזעהן וואו זייערע הייליגע פוס זענען געגאנגען, וואו זיי זענען געווען, האט עס געהאט אן השפעה...[29]

ס׳איז געווען הפלא ופלא די עבודה פון רבי׳ן ר׳ אלימלך מיטן רבי׳ן ר׳ זושא דעמאלטס, זייער ארום גיין זייער זיך ארום דרייען, מ׳האט געזעהן, ס׳איז געווען אויסער סיגופים, זייער גאנצער עבדות, אבער אזוי איז געווען, וואו זיי זענען געגאנגען איז נאך געווען חסיד׳ש, און אהינציר איז נישט געווען גארנישט, טרוקן, האט מען אזוי געזאגט ווייל דא ביז אהער זענען זיי געגאנגען, און וויטער נישט...

ס׳איז נעבן די דייטשע גרענין, אבער מ׳האט געוואוסט די שטעטלעך, איין שטעטל אזוי און איין שטעטל אזוי.

*

ווען דער רבי ר׳ אלימלך מיטן רבי ר׳ זושא זענען געגאנגען אין גלות, זענען זיי אמאל אנגעקומען אין א שטעטל, ס׳איז געקומען שבת האט מען געדארפט איינשטיין אויף שבת, איז געווען איינער וואס האט זיך אפגעגעבן מיט די געסט, איינצוטיילן פאר א בעה״ב, האט ער איינגעטיילט דעם רבי ר׳ אלימלך פאר איינעם און דעם רבי ר׳ זושא פאר א צווייטן. דער רבי ר׳ זושא איז אנגעקומען צו עפעס א איד ביים עק שטאט, און ער איז געווען דארט אויף שבת.

פרייטאג צונאכטס איז אנגעקומען דארט דער בעה״ב ווי א פשוטער איד, ער האט אזוי געפירט די פרייטאג צונאכט׳ס סעודה און אזוי אויך שבת בייטאג. ביי שלש סעודות זעהט דער רבי ר׳ זושא ווי ער גייט ערגעץ, גייט ער אים נאך, און דער בעה״ב געט אים א ווינק ער זאל מיטקומען, זעהט ער ווי ער גייט ארויף אין א בוידעם, דארט זענען געזעסן ביים טיש צדיקים נסתרים, און ער האט מיט זיי געפירט שלש סעודות, און דער רבי ר׳ זושא האט זיך צוגעזעצט צו די שלש סעודות, און ער האט מרגיש געווען עפעס מעין עולם הבא, עס איז געווען גאר געהויבן, און דער רבי ר׳ זושא האט דארט זייער הנאה געהאט פון די שלש סעודות. מ׳ענדיגט אזוי שלש סעודות און דער איד קומט אראפ, זאגט ער פארן רבי׳ן ר׳ זושא, דאס וואס דו האסט דא געזען, איז בבל תגיד, קיינער טאר פון דעם נישט וויסן.

דעם אנדערן טאג האט ער זיך געטראפן מיטן רבי ר׳ אלימלך, און דער רבי ר׳ אלימלך האט מרגיש אויפן רבי ר׳ זושא אז עפעס האט ער געהאט א געהויבענעם שבת, האט ער אים געפרעגט ״איך דערקענן אויף דיר אז דו האסט געהאט עפעס א שבת לעילא ולעילא״, דער רבי ר׳ זושא האט זיך שטארק געקווענקלט, מ׳האט דאך אים אנגעזאגט אז ער זאל נישט זאגן, אבער דער רבי ר׳ אלימלך האט אים מפציר געווען איינמאל, צוויי מאל, האט ער באשלאסן, ער קען נישט אויסבאהאלטן פארן ברודער, און ער פארציילט אים אז ער האט געהאט א שלש סעודות אזוי, עפעס איינס אין די וועלט.

שפעטער זענען זיי ארויס אויפן וועג, גייענדיג אזוי אויפן וועג, הערן זיי ווי עס קומט צו פארן א וואגן און עס קומען אהן עטליכע מענטשן, און זיי שטעלן זיי אפ אויפן וועג. וואס גייט פאר? זאגן זיי, ס׳איז געווען א גניבה אין שטעטל ס׳פעלט חפצים, און מ׳איז חושד אז עטס זענטס די גנבים און אונז וויל מיר שוין באזוכן ענקערע געפעקן, און זיי נעמען אראפ די זעקלעך און קוקן אריין אין די זעקלעך פונעם רבי ר׳ זושא, און זיי זאגן אה!, אונז האמיר געטראפן די גניבה, זיי האבן געטראפן די גניבה, א בעכער׳ל צו וואס, ביים רבי ר׳ זושא. אזוי אז מ׳האט געכאפט די גנב, נו וואס זאל מען טון, בקיצור מ׳טראגט זיי צוריק אין שטאט אריין. מ׳פירט זיי צום בית המשפט, און איינער לייגט פאר אויפן רבי ר׳ זושא ער האט גע׳גנב׳עט און מ׳האט דאס געטראפן ביי אים, זאגט די בית המשפט, נו אונז וועלן מיר דן זיין וואס מ׳זאל אים טוהן, בקיצור מ׳האט באשלאסן אז מ׳דארף אים געבן שמיץ וויפיל קלעפ מ׳דארף אים געבן, איז געווען איינער דארט דער שליח, ער כאפט אן דעם רבי ר׳ זושא און טראגט אים אין די זייט, און ער גיט אים דארט דריי צן פינף שמיץ, ער שלאגט אים אזוי, און ער בייגט זיך אריין אין זאגט אים אין אויער, ״אז מ׳הייסט נישט זאגן זאגט מען נישט!״...

מ׳דארף צו וויסן וואס ס׳איז אליין אמאל געווען ביי אידישע קינדער..., גרויסע אידן געווען.

*

דער רבי ר׳ אלימלך מיטן רבי ר׳ זושא איז דאך באקאנט די מעשה אז זיי זענען געגאנגען אמאל אין גלות, זענען זיי אנגעקומען אין א קרעטשמע נעכטיגן, און ס׳איז געקומען גוים און האבן געטרינקען ברוינפן. נו, א גוי טרינקט ביז עס קומט אים צו שיכור, א גוי טרינקט ווי א גוי. און זיי זענען געווארן שיכור און זיי הייבן אן צו טאנצן, אינמיטן אזוי טאנצנדיג האבן זיי געזען דארט אין די זייט איז דא צוויי אידן, דער רבי ר׳ אלימלך און רבי ר׳ זושא, דער רבי ר׳ אלימלך איז געזעצן ביי די וואגט און דער רבי ר׳ זושא די צווייטער, איז איינעם בייגעפאלן לאמיר אריינשלעפן דעם מענטש דא צום טאנץ, זענען זיי געגאנגען, אים אנגעכאפט און אריינגעשלעפט צום טאנצן, זיי האבן געענדיגט איז ער צוריקגעגאנגען און זיך אראפגעלייגט, זיי האבן דאך נישט אויפגעהערט צו טרינקען, זיי האבן וויטער געטרינקען, און זיי האבן זיך ווידער געזומען טאנצן.

איז ווידער איינעם איינגעפאלן און זיי זענען צוגעגאנגען און אים אריינגעשלעפט צום טאנצן, און ער האט געמוזט מיטטאנצן, און אזוי איז געווען א נאכאמאל, וויטער געטרינקען און וויטער געטאנצן, ס׳איז געקומען נאכ׳ן דריטן מאל וואס זיי האבן געזומען דעם רבי ר׳ זושא׳ן, זאגט אים דער רבי ר׳ אלימלך, ס׳איז נישט יושר מ׳נעמט דיך און מיר לאזט מען דא אזוי, נו וואס זאל מען טון, נו לאמיר זיך טוישן, דו גיי צו די וואנט דארט און איך וועל זיצן דא, זיי האבן זיך געטוישט, די גוים האבן וויטער געטרינקען און זיי שטעלן זיך אויף טאנצן, זאגט איינער לאמיר נאכאמאל נעמען דעם מענטש זאל מיטטאנצן, רופט זיך איינער אן, ס׳איז עפעס יושר אלעמאל צו נעמען דעם זעלבן?, לאמיר יעצט נעמען דעם אנדערן, איז אויסגעקומען אז מ׳האט ווידער געזומען דעם רבי ר׳ זושא, ווען ער איז צוריק געקומען האט ער געאגט: ״אז פון הימל איז באשערט צו טאנצן, טאנצט מען, מ׳קען זיך נישט ארויס דרייען״.

*

דער רבי ר׳ אלימלך איז אמאל צוריקגעקומען קיין ליזענסק און דער עולם איז ארוים געקומען אים מקבל פנים צו זיין, און ער האט געפרעגט וואס טוט זיך עפעס אין ליזענסק, האט מען אים געענפערט אז אלעזר איז קראנק, האט ער געפרעגט וועלכע אלעזר, האט מען אים געענטפערט אז עפעס א אלעזר וואט וואוינט דא אין שטאט איז קראנק, און דער רבי ר׳ אלימלך האט זיך אזוי בארואיגט אז עס איז נישט זיין זוהן אלעזר, אבער נאך צוויי מינוט רופט ער זיך אן, מיילעך מיילעך קוק ווי אזוי דו זעסט אויס, אז עס איז נאך דא ביי דיר. א חילוק צוויישן דיין זוהן און א צווייטער איד, אויב אזוי האט זיך דער רבי ר׳ אלימלך אויסגעדרייט און צריק געגאנגען אין גלות.

*

אין אגרת הקודש פונעם נועם אלימלך שרייבט ער אז דער רבי ר׳ אלימלך האט געזאגט, וועגן אב״ד זעליחוב,[30] דאס מיינט מען דעם קדושת לוי, דער קדושת לוי איז געווען רב נאך פאר בארדיטשוב איז ער געווען רב אין זעליחוב, איז שרייבט ער אז מ׳האט געווייזן פארן פאטער כתבי פלסתר אויף אב״ד זעליחוב, און דער רבי ר׳ אלימלך האט געזאגט ווער ס׳ליינט עס און ווער ס׳האט הנאה דערפון וועט נישט זוכה זיין צו שמחת ציון וירושלים, ס׳איז געדרוקט אין נועם אלימלך צום סוף אין אגרת הקודש, רבי אלעזר ליזענסקער שרייבט עס, נאכאמאל, דער רבי ר׳ אלימלך האט געזאגט ווען ס׳איז געווען פאשקעווילן אויפן קדושת לוי און אויף דעם האט דער רבי ר׳ אלימלך געזאגט ווער ס׳ליינט עס וועט נישט קענען

---

29 עי׳ בס׳ דברי אלימלך פ׳ נח ד״ה ונראה לבאר, וז״ל: ״כאשר שמענו ונדעם, ואבותינו סיפרו לנו כי זה היה מידתו של צדיק זה [הה״ק הרבי ר׳ זושא זצ״ל] ושל אחיו אא״ז הה״ק מו״ה אלימלך זצ״ל, אשר היו נוסעים ממקום למקום להכניס ההורי תשובה בלב כל אחד אשר ראו ברוח קדשם וכו׳ עי״ש.

30 וזה לשון תחילת האגרת הקודש מהרה״ק רבי אלעזר זי״ע: גלילות ידי קדשו הגיעני ושם נאמר לשאול את פי הקדוש אדוני אבי ומורי נ״י ויזרח לנצח נידון המחלוקת שנתעורר בעונותינו הרבים על הרב האי גאון החסיד המפורסם האב״ד דק״ק זעלחאב נ״י שאלתי את אאמו״ו נ״י והשיב לי בזה הלשון... עיי״ש.


כל הזכויות שמורות ©

זעהן שמחת ציון וירושלים, ס׳איז נאך דא היינט אין די לייבערי׳ס מ׳קען דאס טרעפן און ליינען...[31]

*

דער רבי ר׳ אלימלך זאגט במקום שבעלי תשובה עומדים, מיינט מען נישט קיין בעלי תשובות וואס זענען געווען בעלי עבירות וואס זיי האבן געזינדיגט, בעלי תשובה זאגט ער מיינט מען צדיקים וואס ס׳דאכט זיי אז די נעכטיגע עבודה איז נישט כשר געווען, און זיי טוהן תשובה אויף די נעכטיגע עבודה, במקום שבעלי תשובה עומדין, דאס מיינט עס, אזוי זאגט דער רבי ר׳ אלימלך.[32]

ס׳איז געווען צדיקים וואס האבן זיך מסגף געווען, דער רבי ר׳ אלימלך אליינס האט זיך מסגף געווען.[33]

*

אמאל איז געווען ביי רבי ר׳ אלימלך ביי איינע פון זיינע תלמידים ער האט אריינגעברענגט אנגעשריבן זיין סדר היום וועו ער שטייט אויף וועו ער דאוונט פארן דאוונען און נאכן דאוונען א.א.ו.ו. די בני היכלא, ער האט דאס געוויזן פאר זיין רבי און ער האט געוואלט וויסן וואס דער רבי זאגט אויף דעם אויב דער רבי איז צופרידן, ר׳ אלימלך האט עס דורכגעלייגט און ער האט צוגעשריבן, ופעמים להיפוך.[34]

*

אויפן רבי ר׳ אלימלך זאגט מען (מובא בשם הרה״ק ר׳ יחזקאל מקאומיר ז״ל) אז ער האט געמוזט נעמען א דבר גשמי אין די הענט, ס׳זאל אים צוריק האלטן די דביקות ביי כתר, וועו נישט וואלט ער אויסגעגאנגען. דער מאור ושמש ברענגט די בחינה אין פרשת וירא (עה״פ וירא אליו).[35]

*

ס׳שטייט אז ביים רבי ר׳ אלימלך איז געווען ערב שבת אזא פחד אז ס׳האט אויסגעזעהן אזוי ווי ערב יום כיפור, און מ׳איז זיך געגאנגען איבערבעטן איינעם ביים צווייטן, אזוי איז געווען יעדן ערב שבת.[36]

*

מ׳זאגט אז דער רבי ר׳ אלימלך האט געזאגט אז ער האט מבטל געווען חבלי משיח, און וואס זעהט מען? וואס ווייסט מען, וואס וואלט געווען אן דעם!.

# זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

---

31 עיין באגרת הקודש מה שכתב בזה״ל: ״ואאמ״ו נ״י אמר שהגזירה הואת (ע״י״ש מקודם) בוודאי לא היה כח בידם לגזור, כי אם מחמת הקטטות שהי׳ על הצדיקים והדפיסו אגרות מכוערים. ואף בעת ששולחים אגרות ההם אהובי אחי מנע עצמך מלהסתכל בו, כי כך אמר אאמ״ו נ״י כי מי שמסתכל בו, ומשמח בו, לא יזכה לראות בנחמת ציון ושמחת לויתן ובחופת הצדיקים״, עכל״ק.

32 עי׳ באגרת הקודש מהרה״ק רבי אלעזר מליזענסק שמביא דבר זה בשם אביו הק׳, וזלש״ק: וזה דאמרינן בגמרא ברכות לד במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים וכו׳ וזה כמו זר נחשב שהצדיק מתחילה שלא חטא לא יוכל לעמוד במחיצת הבעל תשובה שעבר ושנה ועשה תשובה באחרונה ויהיה מחיצתו לפנים מהצדיק הזה הנ״ל אלא כן הוא כוונת הגמרא על הצדיק אשר עובד ה׳ באהבה ומדקדק על עצמו ועושה תשובה בכל רגע והקב״ה מושך עליו חסדים על ידי נסיונות למען הביא אותו למדריגה גדולה ובמקום הצדיק הזה שהוא בעל תשובה כנ״ל אין הצדיקים גמורים יכולים לעמוד היינו הצדיקים שאינם מרגישים בחטא קל לעשות תשובה בכל רגע אין יכולים לעמוד שם מחמת שאין עושה תשובה על עבירות קלות אין ראוי לבא לידי נסיון מחמת הקטרוג שיש לו בו אחיזה. עי״ש עוד.

33 עי׳ בס׳ י״ג אורות (ח״ב, עמ׳ מ״ג) הרה״ק מצאנז זי״ל אמר שמימות יהושע בן נון לא הי׳ מסגף גדול כמו הרר״א, והסביר הגה״ק מהר״י מפשעווארסק זי״ל, דלכאורה היכן מצינו שיהושע בן נון הי׳ מסגף, שאולי הכוונה למה שכתוב (שמות לג, יא) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, וע״ש במדרש לקח טוב דר״ל אפילו בשעה שמשה רבינו ע״ה הלך למחנה בני ישראל הוא לא מש מהאהל משמע דלא מש כלל, (ודלא כבעה״ט עה״פ לא ימיש), ובוודאי אין עינוי גדול מזה מלהיות מ׳ ימים רצופים במקום אחד.

הרה״ק מציעשנוב זי״ע אמר פ״א שהרר״א ישב בתענית משבת לשבת משך כ״א שנים, ואמר שבשבע שנים התענה בשביל עצמו, ושבע שנים לטובת דורו, ושבע שנים לצורך דורות הבאים עד ביאת משיח.

וע׳ בספה״ק מאור ושמש (פר׳ מסעי עה״פ וידבר ה׳ אל משה בערבות מואב וגו׳) וזלש״ק: ״וכן שמעתי מאדומו״ר הרב בוצינא קדישא איש אלקי מו״ה אלימלך זצוקל להבין שאמר שעשה תשובה על חטאת ימי הנעורים וגם על מה שחטא בהיותו בבטן אמו וצער אותה אז״. וכ״כ בספה״ק דברי חיים (לש״ש ובפרשת כי תבוא) ששמע כן מפי רבו הרה״ק בעל זרע קודש מראפשיץ זי״ע ששרף ידיו על אשר הכה על אמו בהיותו יונק עי״ש.

אכן ידוע שהר״א בחר דרך זה רק לעצמו אבל לא היתה רוחו נוחה מתעניות לדורות החלשים אלו, וז״ל בנוע״א פרשת קדושים על הפסוק לא תכלה פאת שדך: שהנשמה נקראת שדה וכו׳, לא תכלה אותה על ידי שתסגוף אותה בתעניות וסיגופים יותר מדאי, רק הכל בהשכל, כדי לא תכלה ח״ו את נשמתך, שלא תוכל לעבוד הבורא ב״ה על ידי חלישת כחך שתחליש חלילה, עכ״ל, ועיין בספה״ק מאור ושמש להפטרת שבת שובה וז״ל: כי הנה ישנם אנשים אשר יחשבו כי תוכן התשובה הוא יום ענות אדם נפשו בתעניתים וסיגופים, ואולם לא בזה בחר ה׳, ובפרט בדורות האלו צוה לנו אדמו״ר הרב האלקי הקדוש מו״ה אלימלך זצוק״ל לבל יתענו יותר ממה שציוו חכמינו ז״ל כי כשל כח הסבל לסבול התעניות והסיגופים, ואין באפשרי לקנות שלימות ע״י תעניתים זולת מי שבטוח על כחו ואונו שיהי׳ יכולת בידו לקבלם, או פגם בעבירות חמורות יבוא לפני צדיקי הדורות להורות לו תשובה ועל ערום יעשה בדעת עכ״ל.

34 עיין בריש ספה״ק זאת זכרון להרה״ק מלובלין זיע״א מביא שם יסוד זו בשם הרבי ר׳ אלימלך זי״ע שמביא שם סדר הנהגות, ולבסוף כתב על כל אשר שם (הינו על ההנהגות הנ״ל) אמר הרב שיחי׳ (נראה שכונתו לרבו הרה״ק רבי אלימלך מליזענסק זיע״א) שלהם יש ענפים עד אין קץ ואין תכלית וכל הנ״ל לפעמים צריך להיפך להתנהג כמו שאמר שלמה המלך ע״ה ע״ש.

אגב, עיין בספר זהב שבא מהגה״ק המהרש״ג זצוק״ל על התורה (סוף פ׳ בשלח) מביא דברים אלו בארוכות מהגש״פ מראה יחזקאל בשם הרה״ק מלובלין זיע״א עי״ש, ומוסיף שם הנה כן שמעתי מהגאון בעהמ״ח ספר בית יצחק על מסכת מגילה זצ״ל שהגאון הקדוש בעל עטרת צבי מזידיטשוב זצ״ל בימי נעוריו חילק כל הכ״ד שעות של היום וכתב על הנייר שבזמן זה ילמוד בכל יום ענין זה, ובזמן אחר ענין אחר ואחר כך בא עם הנייר שכתב בו הנהגות שלו לפני רבו מלובלין זי״ע, לראות אם יישר הדברים גם בעיני רבו, ויישרו בעיניו, רק שכתב על כל הנהגה והנהגה בזה״ל: ולפעמים להיפך עכ״ל.

ועיין גם בספה״ק נועם מגדים (פ׳ תשא ד״ה א״י אך) וז״ל על פי דברי הרב מהר״י נ״י [הוא הרה״ק מלובלין זיע״א] דיש אדם שמחזיק בעובדא אחת בקבע כמו תענית בכל יום או טבילה בכל יום וכדומה ובאם לא יעשה דבר זה לפעמים הוא בעיניו כמותעתע כי כבר נשרש בלבו שעובדא זה מביאה לו היראה והקדושה, ובאמת לא כן הדרך האמיתי שהרי זה כעובד לעובדא זו, ובאמת שאמרו רז״ל (תענית י״א ע״א) היושב בתענית נקרא קדוש, וכמו כן טבילה מביאה הארה, אך עם כל זה הכל מה׳, ופעמים ניתן קדושה ע״י תענית ולפעמים דוקא אם אכל ושתה אז טוב לו, כמו בערב יום כפור, וזהו לא תעשון כ״ן, רצה לומר דוקא כן והבן היטב, כי זה שורש גדול בעבדות ה׳ עכל״ק.

35 וז״ל שם: ״כי הנה ידוע מספרים קדושים גם בעיני ראיתי זאת מצדיקים בעת שבאו לדביקות גדול והיו מדבקים עצמם בעולמות עליונים עד שכמעט היו מתבטלים ממציאותם ולא היו יכולים כמעט להשאר בזה העולם עד שהיו צריכים להגשים את עצמם באיזה דבר גשמי שיביטו על איזה דבר או חפץ להשתעשע בו או שיסתכלו באיזה איש ובזה יתגשמו עצמם מעט ויוכלו להוריד עצמם מדביקותם להשאר בזה העולם ובאם לא היה מצוי להם דבר להתגשם בו הוצרכו לילך חוצה להביט על איזה דבר אף על איזה דבר טמא״, עי״ש בארוכות.

36 עי׳ באור לשמים (פר׳ בהר) שכתב וז״ל: כאשר שמעתי בשם רבנו האלקי מו״ה אלימלך זצוק״ל שערב שב״ק הוא בחינת ערב יום הכיפורים, עכ״ל.

ובס׳ אהל אלימלך מסופר שכשהי׳ הרה״ק התפארת שלמה בליזענסק, שלח אחר זקנה אחת שהכירה את הרר״א לספר לו מגדולתו, אמר לו שבכל ערב שבת קודש הי׳ דוגמת ערב יום הכיפורים בקבוצת העיר בבית הכנסת על תהלים ובכיות, והגיד להם מוסר.

ובס׳ אילנא דחיי (פ׳ בשלח) כתב: שמענו בבירור שכל מי שהי׳ ביום ששי אחר חצות בבית הרר״א, פלצות ורעדה אחזתו, והוכרחו המשרתים שלו לתקן הכל קודם חצות היום, כי אחר חצות אם עשה אחד בבית הקדוש הזה איזה עובדא דחול נפלו הדברים ונתקלקלו כל מה שהי׳ בהם.

ועיין בספר בית אברהם (ר״פ ויגש) וז״ל: הרה״ק ר׳ אלעזר בנו של הרה״ק ר״א מליזענסק ז״ל הראה פעם להרה״ק ר״ש דייטש ז״ל גודל הרגש קדושת שב״ק אצל אביו הק׳, שאפילו המשרתות מרגישות גודל הקדושה, והכניס אותו בעש״ק למטבח, וראה איך שהמשרתות מפייסות אחת לחברתה כמו שנהוג בערב יו״כ, אולי הרגיזו אחת לחברתה במשך השבוע, שתמחול לה על זה, כדי שלא יעכוב אותם מלהרגיש קדושת השבת ע״י התרעומות שיש מזה על זה.


כל הזכויות שמורות ©